

VITA MARINA -

Zeebiologische documentatie
19e jaargang nr. 4 - april 1969

INHOUD: 8 bladzijden
BUIKPOTIGEN pag. 59—62
VELDWERK pag. 35—36
VARIA MARITIMA pag. 145—146

VERNIS VAN SCHELPEN

VERWIJDEREN

Het komt wel eens voor, dat men van iemand een schelp ten geschenke krijgt, die „mooi” is gemaakt door hem dik in de vernis te zetten. Eén van onze lezers deelt ons mede, dat hij deze vernislaag heeft weten te verwijderen door de schelp — het betrof een *Tritonia tritonis* uit Nieuw-Guinea — in een emmer water te zetten, waaraan een paar handen Biotex waren toegevoegd. De volgende dag had de vernis in velletjes losgelaten en had de schelp zijn natuurlijke kleur teruggekregen. Het zal wel goed zijn de schelp na deze behandeling flink met schoon water na te spoelen.

B. E.

DEIPEDUIKENDE ZEEHONDEN

In de zuidelijke (pool)zeeën is de Weddell-zeehond — *Leptonychotes weddelli* Less. een algemene verschijning. Het is een tot drie meter lange robbensoort, grijs met gele en witte vlekken. Onderzoekingen hebben uitgewezen, dat deze zeehonden bijzonder goede duikers zijn. Zij geven de voorkeur aan een duikdiepte van 300 tot 400 meter; op deze diepte verblijven zij ongeveer 5 minuten. Het langste verblijf onder water duurde meer dan 43 minuten. Het diepterecord bedraagt ongeveer 600 meter. Het is niet bekend hoe deze dieren op deze diepte aan de hoge druk weerstand bieden. (Naturwissenschaftliche Rundschau)

EXCURSIES

Rotterdam

Zondag 9 maart begon ons excursieprogramma 1969 met een bezoek aan de tentoonstelling van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire geologie in het Natuurhist. Museum van Rotterdam. De deelname was beperkt tot tien personen in verband met de beschikbare ruimte in het museum. De tentoonstelling was overzichtelijk ingericht en er was een mooie collectie fossielen te bewonderen. Foto's, tekeningen en stratigrafische overzichten maakten het geheel zeer instructief. Bovendien gaf het tentoongestelde gereedschap, zoals verschillende typen grondboren, een goed beeld van het veldwerk van een groep enthousiaste amateurgeologen. Bij het woord „amateur” dient te worden opgemerkt dat het werk de indruk maakte wetenschappelijk goed verantwoord te zijn. Voor ons was belangrijk om te zien hoe rijk aan fossielen onze tertiaire en kwartaire afzettingen zijn en wat een enthousiaste groep kan bereiken.

Brielle

De excursie van 23 maart had als doel de schelpenstortplaats van de kalkbrandderij te Brielle, waar de fossielen voor het opscheppen liggen. Het is „slechts” de kunst gave of vrijwel gave exemplaren te vinden. Dit tertiaire materiaal is hoofdzakelijk afkomstig uit het plioceen. Daar het echter met een zandzuiger naar boven wordt gebracht (Westerschelde), wordt soms ook ouder materiaal opgezogen, zodat niet van alle „Brielse” vondsten zonder meer gezegd kan worden dat ze van pliocene ouderdom zijn. Het verdient aanbeveling in dit verband het artikel „Over fossielen uit de Westerschelde” van P. A. M. Gaemers in de Vita Marina (fossielen blz. 1 t/m 12) nog eens te lezen; dit artikel verscheen in 1966). Den Briel geeft dikwijls verrassingen ook voor

de verzamelaar die er al verscheidene malen een bezoek bracht; er wordt immers steeds een nieuwe voorraad schelpen aangevoerd en je weet nooit of dat ene heel zeldzame exemplaar er dan niet tussen zit.

Voor hem die voor het eerst de schelpenhopen bestijgt is het een luilekkerland; ook na deze excursie werden er verzamelingen met 30, 40 nieuwe soorten verrijkt. Het weer liet ons niet in de steek, de rasechte fossielenzoeker haalt natuurlijk de schouders op voor regen en storm (?), maar het zonnetje was toch een welkome bijkomstigheid. De deelname was zeer bevredigend, 35 personen, waarbij zelfs leden uit Gelderland, N.-Brabant en W.-Duitsland. Eindconclusie: een geslaagde excursie, zeker voor herhaling geschikt. Een excursie die niet gehouden had kunnen worden zonder de toestemming van de Directie van de Kalkbranderij Brielle, waarvoor we dan ook zeer erkentelijk zijn.

Tj.

TEXEL-ROBBENTOCHTEN

Het Reddingsbotenhuis in De Cocksdorp dient dagelijks (bij eb) als vertrekpunt voor de kotter TX 54. Een tocht met dit schip betekent, dat men de zeehonden van nabij kan observeren, zwemmend in zee of zonnend op de zandbanken. Een ervaren Waddenzeekenner zal bovendien veel over dit gebied kunnen vertellen. Voor inlichtingen over de tochten kan men zich wenden tot de VVV-kantoren op Texel.

WALVISTENTOONSTELLING

Tot 1 juli as. is in het Natuurhistorisch Museum, Kloostermanstraat 26 (achter de schouwburg) te Tilburg de tentoonstelling „Walvissen en Walvisvaart” te bezichtigen. De tentoonstelling is dagelijks geopend van 14—18 uur.

NIEUW DOLFINARIUM

Op 18 april is in ons land een tweede dolfinarium geopend. Na Harderwijk heeft thans ook Zandvoort een dolfijnentheater, luisterend naar de naam Dolfirama.

SUCCESSVOLLE BESCHERMING

Omstreeks de eeuwwisseling waren er nog ongeveer 100 Californische zeoolifanten — *Mirounga angustirostris* Gill. In 1930 was dit aantal weer tot ongeveer 500 gestegen en nu wordt het bestand van deze zeoolifanten al op 30.000 geschat. Deze gunstige ontwikkeling is allereerst te danken aan strenge beschermingsmaatregelen. Zonder deze maatregelen zou dit dier, dat een gewicht van 3 ton kan bereiken stellig zijn uitgestorven. Toch moet de snelle toename van hun aantal ook andere oorzaken hebben. De Amerikanen dr. Burney le Boeuf en Richard S. Peterson hebben een onderzoek ingesteld naar de gedragingen van zeoolifanten in de paartijd. Door de mannelijke dieren te merken ontdekten zij dat slechts een zeer gering aantal mannetjes vrijwel alle vrouwtjes bevrucht, wanneer deze zich verzamelen op de eilanden voor de Californische kust. De weinige mannetjes die in de tevoren gevoerde strijd de sterkste zijn gebleken, verhinderen de overige mannetjes de vrouwtjes te naderen. De minder sterke laten zich gedachtig aan de verloren strijd gemakkelijk verjagen. De allersterkste van het jaar paarde zelfs met 60% van de groep vrouwtjes. Het jaar erop wordt evenwel een nieuwe strijd gestreden, waaruit een ander als triomfator naar voren komt. Zo gaat het bij iedere groep op de verschillende eilandjes. Of deze gang van zaken er mede toe heeft bijgedragen om de zeoolifanten in aantal buiten de gevarenszone te brengen, is evenwel nog een vraag. In ieder geval hebben vele jongen dezelfde vader, een van de sterkste van het jaar.

(International Herald Tribune)